



### Merete Rasmussen

Overlærer, lærebogsforfatter,

Skolen ved Bülowsvej.

merete.rasmussen@mail.tele.dk

## Storyline - Den grimme ælling på tysk

„Es war so herrlich draußen auf dem Lande“. Sådan indledes den kendteste tyske oversættelse af første sætning af ‘Das hässliche Entlein’, der beskriver en tilværelse, der var alt andet end dejlig. Eventyret om den grimme ælling er ikke mindst aktuel i elevernes univers, hvor mange elever i løbet af deres skoleforløb udsættes for mobning og chikane. Deres ‘andegård’ i form af skolegården eller fristedet er således ikke altid lige dejlig at være i. Historien om den grimme ælling er derfor et godt udgangspunkt for at arbejde med storyline om mobning.

*Storyline*-metoden stammer fra Skotland, hvor de skotske lærere i 1965 blev præsenteret for en ny læseplan - en ændring af undervisningen i alle fag, der i store træk byggede på tværfaglige principper og lagde op til et helhedssyn på det enkelte barns læreproces. På Jordanhill College blev Steve Bell overdraget opgaven at efteruddanne lærerne til denne opgave.

Med *Storyline*-metoden bygges et undervisningsforløb op som en fortælling, som eleverne selv skaber vejledt af læreren. Et *Storyline*-forløb tager udgangspunkt i elevernes forhåndsviden. I processen udbygger eleverne denne viden gennem de erfaringer, de gør sig undervejs i fortællingen. *Storyline*-metoden er en undervisningsmetode, der er særdeles velegnet til sprogundervisning, fordi eleverne hele tiden befinder sig i situationer, hvor de er nødt til at bruge sproget og udvide deres ordforråd. Alt afhængig af hvornår i tyskundervisningsforløbet, der arbejdes med *Storyline*, kan sproget være tysk eller dansk. I begynderfasen, dvs. tysk efter et års undervisning, vil sproget være en blanding af tysk og dansk. Længere hen i forløbet (i slutningen af 8. klasse) vil sproget overvejende være tysk, både med hensyn til oplægget - altså de forskellige nøglespørgsmål - og elevernes klasses Diskussion. *Storyline*-metoden kan i princippet bruges på alle trin, men i det følgende refereres til begynder-/melletrin.

Alle *Storyline*-fortællinger har disse grundelementer:

- en bestemt tid
- et bestemt sted

- nogle bestemte personer (eller andre væsner), som har et liv på stedet
- en handling

I denne *Storyline* er overskriften *Unsere Schule / unser Schulhof*. Dertil kommer en række overskrifter i form af nøglespørgsmål, som udgør skelettet til historien. Herefter skaber eleverne selv det, der skal være indholdet. Eleverne har som baggrundsviden og inspiration arbejdet med 'Das hässliche Entlein'.

### Historien sættes i gang

Som optakt til denne *Storyline* har læreren på tavlen hængt f.eks. fem stykker A4 papir på karton i forlængelse af hinanden, hvor der er plads til de kommende papfigurer (som repræsenterer elever fra klassen fra de involverede årgange). Læreren har papskabeloner i flere farver til uddeling. Dette skal illustrere, at der også er fiktive elever fra andre lande repræsenteret i 'vores skole'. Når eleverne møder til timerne, hvor *Storylinen* starter, bydes de velkommen af læreren, som den dag er blevet udnævnt til skolens leder, og som netop skal indvie den nye skole, som hedder \_\_\_\_\_, og som ligger i byen \_\_\_\_\_ med gadenavnet \_\_\_\_\_ i Tyskland.

Eleverne og læreren snakker om, hvad en tysk skole kan hedde, og hvor den skal ligge og evt. også på hvilken vej. (Materiale: Tysklandskort og navne på tyske skoler, byer, veje). Skolens navn bliver besluttet og skrevet på tavlen ligesom byen og vejen, hvor skolen ligger.

I det følgende gives der et overblik over *Storylinen* i skemaform (se skemaet efter denne artikel, s. 53-54)<sup>†</sup>. Dette skema er lærerens arbejdsredskab.

**Storyline:** I denne spalte holder læreren styr på forløbet i historien/ 'den røde tråd'.

**Nøglespørgsmål:** Læreren har her formuleret de åbne spørgsmål, som skal sætte gang i elevernes tænkning, problemformulering og arbejde. De er oplæg til aktiviteterne.

**Aktiviteter:** Her skriver læreren det, der skal foregå i den planlagte undervisningssituation - hvad der skal gøres.

**Organisation:** Her skrives, om eleverne skal arbejde i små grupper, individuelt eller i klassen som helhed.

**Læringsområder:** Her skal læreren i stikordsform skrive, hvilken faglig læring, der formodes at ville foregå.

**Materialer:** Her skal læreren notere de materialer, der skal bruges.

### Skolegården/fristedet

Stedet i *Storylinen* er en skole. Eleverne diskuterer i klassen, hvad der skal være i skolegården eller der, hvor deres opholdsrum er på skolen. De kan evt. få en tegning af områ-

det hos læreren, og med det rigtige målestoksforhold går de i gang med at indrette deres område. De tegner en grundplan og beskriver i detaljer, hvordan området er indrettet. Opgaven er skriftlig og den færdige beskrivelse hænges op under de enkelte grupperes figurer, og derefter fremlægges den for resten af klassen.



Hvis projektet også inddrager matematikundervisningen, vil det være ideelt med et regulært budget for skolegårdens tilblivelse, så eleverne har en realistisk situation at arbejde med.

### Personerne

Klassen deles i små grupper. Grupperne får at vide, hvilken aldersklasse, de repræsenterer. Gruppe 1 repræsenterer f.eks. elever fra 6. klasse; gruppe 2 repræsenterer elever fra 7. klasse; gruppe 3 repræsenterer elever fra 8. klasse. Gruppe 4 repræsenterer elever fra 9. klasse og gruppe 5 repræsenterer elever fra 10. klasse. Der må også gerne være to grupper med elever repræsenteret fra samme årgang (det kunne være fra 7.A og 7.B). Hver elev i gruppen laver nu sin egen papfigur ved hjælp af stofrester, garn m.m.

Derefter udfyldes et *Steckbrief* med: *Vorname - Nachname - Alter - Haarfarbe - Augenfarbe - Größe - Hobby - Lieblingsfächer - Haustier*. Herefter forbereder eleven en mundtlig præsentation af sin figur. Til hjælp får eleverne relevante tyske for- og efternavne, som de kan vælge imellem.

### Steckbrief

Vorname: Christine  
 Nachname: Müller  
 Alter: 13 Jahre alt  
 Haarfarbe: Schwarz  
 Augenfarbe: Grün  
 Größe: 163 cm  
 Hobby: Schwimmen  
 Lieblingsfächer: Sport und Deutsch  
 Haustier: Hund

Når alle figurer er færdige, hænges de op årgangsvis på A4 arkene og præsenteres. Det er vigtigt, at eleverne laver deres figurer først og beskrivelsen bagefter, idet kreativiteten, også den sproglige, bedst kommer til udtryk på denne måde.

### **Den grimme ælling**

Efter eleverne har lavet deres *Steckbrief*, diskuterer de - enten på tysk eller dansk - hvad mobning er, og herefter går de tilbage til eventyret om den grimme ælling og taler om, hvordan mobningen kommer til udtryk i eventyret om den grimme ælling. Derefter hænges Dan Olweus' definition på mobning op i klassen<sup>2</sup>:

En person er mobbet eller plaget, når han eller hun gentagne gange og over en vis tid bliver udsat for negative handlinger fra én eller flere personer. Ved negative handlinger kan der være tale om:

- Direkte fysisk vold, skub, slag, spark osv.
- Handlinger ledsaget af ord, trusler og hån om ubehagelige og ledende ting.
- Handlinger uden ord ved brug af grimasser, gestus, ved at vende vedkommende ryggen eller ved ikke at efterkomme en persons ønsker for at irritere eller såre.
- Negative handlinger kan også udtrykkes mere indirekte gennem social isolering og udelukkelse fra gruppen.<sup>3</sup>

### **Mobbeoffer**

Nu kan eleverne gennem rollespil, som de selv har udtænkt og evt. skrevet ned, demonstrere, hvordan der bliver mobbet blandt eleverne. Situationerne kan også mimes, da en del af mobningens problematik netop er brugen af grimasser - vende ryggen til, hvis vedkommende kommer ind i klassen osv.

Det er ikke meningen, at eleverne skal skrive lange teaterstykker, men de skal kun gennem nogle få udsagn ganske kort demonstrere, hvordan sprogbrug, kropssprog og mimik hurtigt kan give en elev følelsen af ikke at høre til. En gennemgang af modalverberne (*dürfen, können, mögen, müssen, sollen und wollen*) og deres betydning vil være oplagt som hjælpeord i denne opgave.

### **Flugten/ forandringen**

Igen vendes tilbage til eventyret om den grimme ælling. Eleverne taler om hvordan ællingen flygtede fra andegården, kom til den gamle bondegård og efterhånden vandt sin frihed. Nu ses på elevernes *Steckbriefe*, der kan anvendes i flere sammenhænge. Nogle af de kulørte papfigurer, der skal repræsentere indvandrere i Tyskland, kan f.eks. fortælle om, hvorfor de er kommet til Tyskland. Hvad er de flygtet fra og hvorfor?

## Skoleskift

Hvordan er de 'flygtede' blevet modtaget i klassen? Der kan evt. laves interviewspørgsmål til skolens øvrige elever (klassen kan interviewe de elever, der også har tysk på skolen) for at forhøre sig om hvem, der har flyttet skole, hvem der kommer fra et andet land og hvorfor, hvordan de synes de er blevet modtaget på skolen og af klassen. Her kan elevernes egne erfaringer inddrages - også med hensyn til andre landes skoleformer.

## Klassens gode trivsel

Igen vendes tilbage til eventyret. Burde andemor havde talt med ællingerne i andegården om at opføre sig anderledes over for den grimme ælling og lade være med at mobbe den? Nu kan der arbejdes med et værdispil, evt. på dansk. Undervisningsministeriet udgav i foråret 2000 hæftet 'Værdier i virkeligheden', hvor den daværende undervisningsminister Margrethe Vestager giver sit bud på hvilke værdier, uddannelsessektoren skal formidle. Hendes forslag knytter an til følgende ni sæt af værdier:

- Ånds- og ytringsfrihed
- Ligeværd, selvværd og tolerance
- Fællesskab og den enkelte
- Solidaritet og omsorg
- Selvforståelse og identitet
- Samtale og diskussion
- Nysgerrighed, engagement og begejstring
- Virkelyst og arbejdsglæde
- Indsigt i og ansvar for naturen



Eleverne kan vælge nogle af værdireglerne og diskutere om og hvordan synspunkterne/holdningerne stemmer overens med deres virkelighed. De kan skrive associationer ud fra en eller flere værdier og sammenskrive associationsordene til et digt, som enten læses op, hænges op, eller samles i en fælles mappe. Lad eleverne dramatisere værdibegreberne. Hvordan viser man f.eks. nysgerrighed uden ord? Lad eleven selv vælge den værdi, han/ hun vil dramatisere, og lad resten af klassen gætte, hvilken værdi der vises. Lad eleverne diskutere værdierne set i forhold til menneskerettighederne. De fælles værdier, man er blevet enige om i klassen, kan danne grundlag for klasseregler.

I et eventuelt samarbejde med klasselæreren arbejder eleverne med emnet også uden for tysktimerne. Klassens regler hænges op i klassen, så de er synlige for alle, og alle har været med til at godkende dem. F. eks:

- *jeder darf seine eigene Meinung sagen*
- *jeder soll sich in der Klasse sicher fühlen können*
- *alle Schüler sind gleich, ungeachtet Hautfarbe, Sprache und Herkunft*
- *alle Schüler sind verantwortlich dafür, dass niemand in der Klasse sich unsicher fühlt*
- .....
- .....

Det er vigtigt, at enhver *Storyline* får en naturlig afslutning - gerne festlig - og i denne her forbindelse sluttet der af med en klassefest med tyske retter. Syng også gerne nogle tyske sange og dans danse, hvor man bruger det tyske sprog.

Storylinemetoden er et pædagogisk værktøj, der gør det muligt at strukturere et undervisningsforløb, der involverer eleverne følelsesmæssigt, og lader deres undren, videbegær, fantasi og kreativitet være et fundament i læringsprocessen. Storylinen tager udgangspunkt i elevernes eget univers, og eleverne indgår i en ligeværdig dialog med læreren om undervisningens indhold og aktiviteter.

#### Storyline- metoden

- involverer eleverne aktivt
- styrker elevernes medbestemmelse og - ansvar
- tager udgangspunkt i virkeligheden og styrker fantasien
- værdsætter alle elevers ytringer
- sammenkæder skolefærdigheder og livet uden for skolen
- stiller nøglespørgsmål, som der ikke findes rigtige eller forkerte svar på

Derfor har metoden så rige muligheder.

#### Noter

**1** Se skemaet efter denne artikel på side 53-54.

**2** Dan Olweus er norsk professor i psykiatri.

**3** Der findes mere om emnet på følgende internetadresse:

Mobning skal ud af skolen: <http://pub.uvm.dk/1999/mobning/hel.htm>

<http://www.dr.dk/undervisning/mobning/Mobning/definition.htm>

#### Litteratur

Falkenberg, Cecilie & Erik Håkonson: *Storylinebogen. En håndbog for undervisere*. Vejle: Kroghs Forlag, 2000.

Olweus, Dan: *Mobning i tiden. Hvad vi ved og hvad vi kan gøre*. Kbh.: Reitzel, 2000.

Rasmussen, Merete: *Hans Christian Andersen - auf Deutsch*. Kbh.: L&R uddannelse, 2004.

Vestager, Margrethe: *Værdier i virkeligheden*. Kbh.: Undervisningsministeriet, 2000.

## Storyline i skemaform. v/ Merete Rasmussen

| Storyline                          | Nøglespørgsmål   | Aktiviteter   | Organisation                   | Læringsområder  | Materialer  |
|------------------------------------|--|---|--------------------------------|---|---|
| 1. Skolegården                     | Hvad skal der være i en skolegård/ i et fristed for at alle elever kan have det godt?  | Klassediskussion – en ordbank udarbejdes.   | Klasse                         | Navne på ting, der efter jeres mening bør være i en skolegård.  | Flipover, ordbøger  |
|                                    | Hvordan ser jeres skolegård/ fristed ud?   | En liste udarbejdes over, hvad der skal være i jeres skolegård.<br>En modeltegning laves over en skolegårds areal.                                    | Gruppe                         | Tegne i målestoksforhold.<br>Hver gruppe laver "modeltegningen" til rigtig størrelse.   | Ordforråd trænes.<br>Ordbøger/ billedbøger, papir, blyant, lineal, maling, lim, pap, stof, træ.   |
| 2. Personerne                      | Hvem befinder sig i skolegården / i fristedet?   | Identitet vælges (flere forskellige aldersklasser skal være repræsenteret).   | Gruppe                         | "Steckbrief": For- og efternavne; Alder, hårfarve, højde, øjenfarve, hobby, yndlingsdag, husdyr.<br>Præsentation af sig selv.     | Papfigurer (sort, hvid, brun) stofrester, perler, knapper, lim, saks, blyant, farver.   |
|                                    | Hvordan er de personer, der er i jeres skolegård/i jeres fristed?  | Personkarakteristik Udseende/ Væremåde  | Klasse/ gruppe                 | Tillægsord, præsentation af andre   | Papfigurerne  |
| 3. Den grimme ælling<br>Mobbeoffer | På hvilke områder er den grimme ælling anderledes? Udseende og egenskaber? Hvilke egenskaber /roller har de andre dyr i eventyret? | Læse og lytte og arbejde med Den grimme ælling.<br>Udarbejde en liste over de forskellige dyrs identitet.<br>Hvilke dyr? Udseende? Alder? Egenskaber? | Klasse / Gruppe og individuelt | Definitionen på mobning.<br>Forskellige måder at blive mobbet på. Skriv mobbesætninger og mobbeord fra Den grimme ællings verden. | Planche: Med Den grimme ælling i midten som 'skydeskive' og de andre dyr fra eventyret rundt om. Dyrenes identitet klistres på planchen, og 'mobbeord' og også positive ord og sætninger fra eventyret illustreres. |

## Storyline i skemaform. v/ Merete Rasmussen

|                           |  |   |                     |  |  |
|---------------------------|--|---|---------------------|--|--|
| 4. Mobbeoffer             | På hvilke måder mobbes der i jeres skolegård/ fristed ?  | Klassediskussion/<br>Gruppediskussion<br>Situationer demonstreres fra skolegården. Ordliste og sætninger til brug for rollespil udarbejdes. | Gruppe              | Små rollespil med realistiske situationer fra skolegårdens mobbemiljø skrives og opføres for klassen.  | Rekvisitter, som eleverne ønsker til brug for rollespillet.                      |
| <b>Storyline</b>          | <b>Nøglespørgsmål</b>  | <b>Aktiviteter</b>  | <b>Organisation</b> | <b>Læringsområder</b>  | <b>Materialer</b>  |
| 5. Flugten / forandringen | Hvilke muligheder er der for at forandre sin situation for den grimme ælling? Hvad sker der af negative og positive ting, da den grimme ælling flygter? På hvilke måder har den grimme ælling forandret sig? | Skriv, hvad Den grimme ælling gør og udfærdig en liste med positive og negative hændelser under flugten.                                    | Gruppe/ individuelt | Skriv et digt til Den grimme ælling/ illustreer digtet og læs jeres digt op for hinanden. Brug konkret poesi f. eks. (Elfchen/ Diamant / Akrostikon).  | Computer, blade, farvet papir, farver.   |
| 6. Skoleskift             | Hvilke muligheder er der for at skifte skole i Danmark / Tyskland? Hvorfor skifter elever skole?   | Diskuter de positive og negative ting, der er i forbindelse med et skoleskift.  | Gruppe              | Det tyske skolesystem. Udveksling af eleverfaringer i forbindelse med et skoleskift. Lav en billedhistorie, tegneserie eller lignende, som viser, hvordan det er at skifte skole. Fortæl om jeres første dag i den nye skole – optag jeres indtryk på bånd eller på videobånd. Elever, der ikke har prøvet at skifte skole, kan fortælle om deres første skoledag. | Papir, båndoptager, videobånd.   |
| <b>Storyline</b>          | <b>Nøglespørgsmål</b>  | <b>Aktiviteter</b>  | <b>Organisation</b> | <b>Læringsområder</b>  | <b>Materialer</b>  |
| 7. Klassens gode trivsel  | Hvad kan der gøres for at elever undgår at blive mobbet? Hvad kan der gøres for at klassen trives socialt? Hvornår føler man sig tryk i skolen?  | Regler udfærdiges for, hvordan klassen hindrer, at klassens elever mobbes. Eksempler gives på gode, sociale tiltag for klassen.             | Klasse / gruppe     | Skrive en invitation til en evt. klassefest. Planlægge udflugt. Lav indkøbsliste til fælles spisning. Udfærdige menukort. Planlægge festlige indslag til en evt. klassefest. Lav menuen til klassefesten (find evt. tyske opskrifter på internettet).  | Computer/ internet, spil, karton, farver, papir. Mulighed for køkkenfaciliteter. |